

Az újklasszicizmus Radnóti Miklós költészetében

Élete

- 1909-ben született, születésekor édesanyja és ikertestvére is meghalt, ez későbbi életét nagyban befolyásolta
- Nyugat IV. nemzedékének a tagja = Új Hold-nemzedék
- zsidó polgári családba született - háromszor hívták be munkaszolgálatra, vállalta a sorsát
- haláltudat és életöröm egyszerre van jelen életében
- katolicizmusban keresett menedéket, habár zsidó származású
- 1930-tól jelennek meg kötetei
- 1938-tól nem adják ki köteteit, versfordításból él
- 1944-ben Győr mellett agyonlőtték a fasiszták

Költészete

rabversek	klasszikus formák a mentsvár a költészetben
korelemzés	természet, család, költészet az értékhozók
antikvitas - kultur Vergilius klasszikus forma politikai helyzet	a formák állandósága, a klasszikus témák állandósága
költő szerepvállalása	úgy értelmezte a saját sorsát, mintha krónikása lenne a jelenkornak
állatokat megszemélyesít, tájkép társadalomkritika	expresszív
nagyon fennkölt nyelvezet	szabadvers
természet ábrázolása	önmegszólítás, költőkkel való kommunikáció az embernek két útja van: megbújni vagy behódolni
csak az utolsó szövegeiben szűnik meg a természet harmóniája - a háború gyilkolja meg	emlékek kötik a hazához, hazszeretet
a család értéke - otthon	Radnóti többet lát a hazában
szerelme - Gyarmati Fanni	

hovatarozás - identifikációs kérdés
szerinte olyan történelmi kort élünk,
amikor az ember sebezhető

kiszolgáltatottság (*Bori notesz*) - mély
humánus, békevágy

Az újklasszicizmus előtt

első három kötete még avantgárd, expresszionista befolyás alatt született

Újklasszicizmus

az 1930-as évekre jellemző törekvés az avantgárd ellensúlyozására

klasszicizmus - a görög és a római kultúra összességét jelenti

újklasszikus - a költőnek feladata van (értékhozás - alapvető emberi értékek), a költő mind
ideál szerepel szövegekben

jellemzői:

- klasszikus szövegekre való utalás, pl. *Biblia*
- antik versformák alkalmazása
- antik művek átírása (Babits)
- antik műfajok alkalmazása
- hagyományokhoz való visszatérés

Radnóti költészetének klasszicizálódása

1935-ös *Újhold* kötetében stílusváltás

stílus leegyszerűsödik, költemények közérthetőbbek

klasszikus formák oka: őt is felkérlik, hogy fordítson Vergilius epigrammát - erősen
klasszicizálódik a költészete

Radnóti visszatér a kötött formákhoz, rímes-időmértékes verseléshez

klasszicizmusát az antifasiszta küzdelem etikája határozza meg

1935-től erőteljesebb a magány és a halálfélelem

témák: halál, elmúlás, fenyegetettség

az eklogák jelentik az újklasszicizmus kiteljesedését Radnóti költészetében (két kötetében jelentek meg), összesen nyolc eklogát írt

ekloga - ókori, középkori motívum - virágének, biblikus utalások, profetikus motívumok, eredetileg görög műfaj Theokritosz

ekloga jellemzői:

- antik eredetű, műfaji előzménye az idill, pásztori életkép, bukolikus költészet (az ember sokszor pásztor - antik metafora)
- hexameterben íródik
- többnyire párbeszédes formájú
- eredetileg pásztorok életét, világát mutatta be

Radnóti eklogáinak jellemzői:

- párbeszédes forma
- műfajjelölő cím
- hexameter verselés
- idillium - a harmóniát semmi nem töri meg
- keresztény, antik motívumok - groteszk helyzetekkel kapcsolódnak össze
- a klasszikust összeköti a modernnel
- örök emberi értékek - humánus oldaláról

a kor tanúja és kommentátora Radnóti

Radnóti kultúrában gondolkodik, ami időtlen és folyamatos

ahogy költészete érettebbé válik, a forma egyre inkább elveszti jelentőségét és a mondanivaló válik jelentőssé

a múlt felidézése, nosztalgia végigkíséri költészetét

harmónia - természet → eclogé - idillium

újklasszikus - a költő mint ideál

Naphimnusz, Modern idill - jambikus, hexametrikus formák

Téli vasárnap - petrarca-i szonett

Mint a bika (1933)

a lírai ént a bikához hasonlítja, aki nem menekül, hanem vállalja a küzdelmet

halálérzet - nem menekül a halál elől, hanem felveszi vele a harcot, habár tudja, hogy elbukik

időszembesítő vers: múlt - fiatal bika, jelen - küzdeni kész bika, jövő - küzdés és elesés

természeti képek folyamatosan aktívak Radnótinál

Kortárs útlevelére

lázad

gondolat szabadsága

olyan időszak, ahol az ember saját korának kiszolgáltatott lényé

az embernek ki kell tartania a hite mellett

Első ecloga (1938)

a vergiliusi eklogákhoz leginkább hasonlít

hexameteres

bukolikus idillként indul - Pásztor és Költő klasszikus párbeszéde - a költő két énje közötti beszélgetés

a költő örök feladata: alkotni minden körülmények között

önmaga és a világ kifejezésére alkalmasnak találta

bizonyosság az embertelen életben

Negyedik ecloga (1943)

a Költő és a Hang párbeszéde: valójában belső vita, amely alapkérdése, hogy miért maradt életben, és mi a célja az életnek

vallomás Radnóti félelmeiről és a közelgő tragédiáról

belső hang ellenállásra bátorítja a költőt: eszébe juttatja az átélt és vissza nem térő apró örömeket, ám a költő ebben is az elmúlásra tud összpontosítani
a hang biztatja „*de haragod füstje még szálljon az égig, s az égre írj, ha minden összetört!*”

Erőltetett menet (1944)

jambikus, középen tört sorok az összeeső, majd feltápászkodó foglyokat érzékelteti
a költő belső vitája: az egyik éne még reménykedik „*fölkél és újra lépked*”, a másik inkább maradna az árokban, s várná a szenvedésektől megváltó halált
a végén a csüggedtségen diadalmaskodik az szép álmokat látó én

Nyolcadik ecloga (1944)

a Költő és Náhúm próféta párbeszéde az Ószövetséget idézi (Náhúm jövendöli meg Ninive bukását)
a próféta apokaliptikus utolsó sorai reményt sugallnak: „*Jöjj hirdetni velem, hogy már közelít az óra, már születőben az ország*”

Járkálj csak, halálraitélt!

sokkal erőteljesebben tér vissza a klasszikus formákhoz, elégia, óda műfajisága

mindenki kiszolgáltatott, védtelen

zsugorodó, rettentő, szűkülő világ

tiszta, vad, lázadás egyszerre érvényesül

költészete már itt klasszicizálódik

sokkal erőteljesebben tér vissza a klasszikus formákhoz

elégia, óda műfajisága

Himnusz a békéről

önmegszólítás, általánosított tartalom

munkatábor - eltűnnek a zárt formák

értékválság - értékhiány figyelhető meg benne

elégikus hangvétel - a szubjektumban kialakult eszmevilág nem vetül ki a külvilágra

értékválság- értékhiány

költői és emberi helytállást szimbolizálja

Adorno: Auschwitz után nincs művészet, költészet, a klasszikus formák fellazulnak

Radnóti költészete a magyar irodalomban az ezt megelőző állapotot modellálja